

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG NEVÉBEN !

A Szegedi Ítéltábla dr. Siket István ügyvéd által képviselt **I.rendű felperes neve (címe)** alatti lakos I. r. és **II.rendű felperes neve (címe)** alatti lakos II. r. felpereseknek - dr. Vass László ügyvéd által képviselt **alperes neve (címe)** alatti lakos alperes ellen tartási szerződés érvénytelenségének megállapítása iránt indított perében a Csongrád Megyei Bíróság 2008. július 7. napján kelt 1.P.21.085/2007/28. sorszámu ítélete ellen az alperes részéről 29. sorszám alatt benyújtott fellebbezés folytán lefolytatott másodfokú eljárásban meghozta az alábbi

ÍTÉLETET :

Az elsőfokú bíróság ítéletét **megváltoztatja**. Kötelezi a felpereseket, hogy 15 napon belül egyetemlegesen fizessenek meg az alperesnek 1.000.000.- (Egymillió) Ft-ot.

Megkeresi a Makói Körzeti Földhivatalt, hogy a **/település 1/** ...hrsz-ú, **/cím 1/** alatti lakóház és udvar megjelölésű ingatlan, a **/település 1/** külterület hrsz-ú és hrsz-ú szántóingatlanok vonatkozásában **/személy 1 /** 1/1 arányú tulajdonjogát jegyezze vissza az ingatlan-nyilvántartásba azt követően, hogy a felperesek igazolják 1 millió forint alperes részére történő megfizetését.

A felperesek által egyetemlegesen fizetendő elsőfokú eljárási illeték összegét 60.000.- (Hatvanezer) Ft-ra leszállítja.

A felperesek perköltség fizetésére kötelezését mellőzi, és kötelezi az alperest, hogy 15 napon belül fizessen meg a felpereseknek, mint egyetemleges jogosultaknak 250.000.- (Kettőszázötvenezer) Ft első- és másodfokú eljárási költséget.

Kötelezi az alperest, hogy az illetékes állami adóhatóság külön felhívására fizessen meg a Magyar Államnak 176.000.- (Egyszázhetvenhatezer) Ft elsőfokú és ugyanilyen összegű másodfokú eljárási illetéket. A felperesek 60.000.- (Hatvanezer) Ft másodfokú eljárási illeték egyetemleges megfizetésére kötelesek az illetékes adóhatóság felhívására a Magyar Állam javára.

Az ítélet ellen fellebbezésnek helye nincs.

INDOKOLÁS :

A felperesek végrendeleti örökösei, az alperes pedig oldalági rokona a 2006. május 27. napján elhunyt **/személy 1 /**-nek (a továbbiakban örökhagyó). Az 1914. évben született, gyermektelen, egyedül élő örökhagyóval rendszeres kapcsolatot tartott unokaöccse, néhai **/személy 2/**, az alperes édesapja. 1994. évtől kezdődően a 2004. évben bekövetkezett haláláig napi rendszerességgel hordta az örökhagyónak az ebédet a közeli vendéglőből, s részt vett az örökhagyó **/település 1/**, **/cím 1/** alatti ingatlanán adódó ház körüli munkák elvégzésében, főleg a kert gondozásában, míg az alperes édesanyja az örökhagyó ruházatának rendben tartásában és a bevásárlásban nyújtott segítséget. Hétvégenként az alperes szülei többször ebédre vendégül látták az örökhagyót. Az alperes édesapja által hordott vendéglői ebéd ellenértékét, valamint az alperes édesanyja által végzett bevásárlások költségét az örökhagyó fizette a nyugdíjából.

Az örökhagyó unokaöccse halálát követően 2004. október 5. napján ügyvédi közreműködéssel tartási-gondviselési szerződés elnevezésű megállapodást kötött az alperessel, amelynek értelmében az alperes vállalta az örökhagyó tartását, ennek keretében a főzést, mosást, takarítást, orvosi ellátást, gyógyszerek beszerzését, valamint az eltartott kórházi ápoltatását és eltemettetését azzal, hogy az örökhagyó ebédjét étteremből hozatja, amelynek költségét a lakásául szolgáló házingatlannal kapcsolatos kiadásokkal együtt az eltartott fedezi nyugdíjából. A szerződésben a felek rögzítették, hogy az alperes édesanyja, **/személy 3/** kb. 12 éve minden szükségessel ellátja az eltartottat, akivel napi kapcsolatban áll. **/személy 3/** - aki maga is aláírta a szerződést - kijelentette, hogy az eltartott részére korábban nyújtott tevékenységéért őt megillető ellenszolgáltatást az alperesre engedményezi. A tartási kötelezettség teljesítése fejében az örökhagyó az alperesre ruházta a kizárólagos tulajdonában állott **/település 1/**, **/cím 1/** alatti lakóház és udvar megjelölésű ingatlan, a **/település 1/**, külterület 0250/7. és 0194/39. hrsz. alatt nyilvántartott szántóingatlanok, a **/település 1/**, **/cím 1/** alatti ingatlanban lévő ingóságok, továbbá a...Takarékszövetkezet ...-i Fiókjánál nyitott 3 db takarékbetétkönyv, illetve az abban elhelyezett összegek tulajdonjogát.

A szerződés aláírását követően az örökhagyó a birtokába került szerződéspéldányt otthonában nyugodt körülmények között átolvasta, s miután úgy ítélte meg, hogy az abban foglaltak nem felelnek meg a tényleges akaratának, a szerződést 2004. október 7. napján írásban megtámadta tévedésre, illetve megtévesztésre hivatkozva. Egyidejűleg intézkedett a tartási szerződésben megjelölt takarékbetétkönyvek letiltása iránt. Ezek után a felek viszonya annyira megromlott, hogy minden kapcsolat megszakadt közöttük.

Az örökhagyó a 2004. október 25. napján előterjesztett keresetében elsődlegesen a tévedés, illetve megtévesztés címén megtámadott szerződés érvénytelenségének megállapítását, másodlagosan a szerződés megszüntetését, és ezzel összefüggésben az eredeti állapot helyreállítását kérte a tartási szerződéssel átruházott ingatlanok vonatkozásában.

Az örökhagyó halálával félbeszakadt, majd a felperesek, mint végrendeleti örökösök által folytatni kért eljárásban az alperes a kereset elutasítását kérte. Egyidejűleg 1.500.000.-Ft megfizetése iránt viszontkeresetet terjesztett elő a felperesekkel szemben arra hivatkozva, hogy édesanyja ilyen értékű tartási szolgáltatásokat nyújtott az örökhagyó részére. Utóbb e szolgáltatások értékét 4.429.400.-Ft-ban jelölte meg azzal, hogy miután e szolgáltatások értéke eléri a tartási szerződéssel ráruházott ingatlanok felperesek által megjelölt értékét, őt az alperest a tartási szerződés megszűnésével összefüggésben visszaszolgáltatási kötelezettség nem terheli.

Az elsőfokú bíróság a keresetet elutasította, s a felpereseket 220.000.-Ft perköltség alperes javára, továbbá 265.800.-Ft eljárási illeték Magyar Állam részére történő megfizetésére kötelezte. Ítéletének indokolása szerint a perben kihallgatott tanúk vallomása alapján az állapítható meg, hogy az alperes és családtagjai a szerződés megkötése előtt 12 éven keresztül gondoskodtak az örökhagyó tartásáról, amely a felperesek által követelt 4.429.400.-Ft-tal elszámolásra került, így az alperes nem köteles visszaszolgáltatni a tartási-gondviselési szerződéssel tulajdonába került vagyonmennyiséget.

Az ítélet ellen a felperesek éltek fellebbezéssel kérve annak keresetük szerinti megváltoztatását. Fellebbezési érvelésük szerint magából a perbeli szerződésből egyértelműen kitűnik, hogy az alperes az eltartott jövedelméből kívánta „finanszírozni” az eltartás költségeit, gyakorlatilag tehát tartási kötelezettség teljesítését nem vállalta. Ezért a szerződés, mint tartási szerződés nem felel meg a vonatkozó törvényi előírásoknak, így az tartási szerződésként semmisnek tekintendő, s csak mint gondozási szerződés bírálható el. Ennek pedig az a jogkövetkezménye, hogy az alperes csupán az elvégzett gondozási tevékenységgel arányos gondozási díjra tarthat igényt. Hangsúlyozták ugyanakkor, hogy a tartási szerződés megkötését követően az alperes vállalt kötelezettségeinek egyáltalán nem tett eleget, az örökhagyó őt, illetve családtagjait be sem engedte a lakásába. Állították, hogy az örökhagyó a tartási szerződés megkötését megelőzően tényleges tartásra,

gondozásra nem szorult. Kiemelték, hogy az alperes eredetileg maga is csupán 1.500.000.-Ft-ban határozta meg az édesanyja által nyújtott és rá engedményezett tartás ellenértékét. Kifogásolták, hogy az elsőfokú bíróság nem indokolta meg ítéletében, hogy a tartási szerződés megszüntetésére irányuló keresetet milyen okból utasította el, illetve, hogy miért mellőzte a felperesi előadást alátámasztó tanúk vallomását.

Az alperes fellebbezési ellenkérelme az elsőfokú bíróság ítéletének helybenhagyására irányult. Álláspontja szerint a felperesek a fellebbezésben már nem hivatkozhattak megalapozottan a szerződés semmisségére. Egyebekben az elsőfokú eljárásban előterjesztett védekezését változatlanul fenntartotta kiemelve, hogy korábbi jogi képviselője a vele való konzultáció nélkül határozta meg 1.500.000.-Ft-ban az általa, illetve édesanyja által az örökhagyó részére nyújtott tartási szolgáltatások ellenértékét.

A fellebbezés az alábbiak szerint **alapos**.

A felperesek tartási szerződés megszüntetése címén érvényesítették kereseti követelésüket. Miután azonban az érvénytelen szerződés megszüntetése fogalmilag kizárt, az ítéletábra elsődlegesen azt vizsgálta, hogy volt-e eljárásjogi akadálya annak, hogy a felperesek a fellebbezésükben hivatkozzanak a perbeli szerződés semmisségére, mint a kereseti követelésüket megalapozó új jogcímre. A Ptk. 234. § (1) bekezdése értelmében a semmis szerződés érvénytelenségére - ha a törvény kivételt nem tesz - bárki határidő nélkül hivatkozhat. A Pp. 235. § (1) bekezdése értelmében viszont a fellebbezési eljárásban főszabály szerint nincs helye új tény állításának vagy új bizonyíték előadásának. E két - anyagi, illetve eljárásjogi - rendelkezés egybevetése alapján az állapítható meg, hogy a fél fellebbezésében is hivatkozhat a per tárgyát képező szerződés semmisségére, mint a követelését vagy a védekezését megalapozó új jogcímre, de csak abban az esetben, ha semmisségi okként az elsőfokú eljárásban már ismert, illetve előadott tényt jelöl meg, vagy amennyiben a semmisséget megalapozó új tény másodfokú eljárásban való előadásának a Pp. 235. §-ában írt feltételei fennállnak. Jelen esetben a felperes a perbeli tartási szerződés semmisségét magának a szerződésnek a tartalmára hivatkozással állította, s miután a szerződést tartalmazó okirat rendelkezésre állt az elsőfokú eljárás során, a semmisségi okként megjelölt tények újak nem tekinthetők, így a semmisségre történő fellebbezési hivatkozás nem ütközött eljárásjogi akadályba. Ugyanakkor a felperesek által megjelölt okból a perbeli tartási-gondozási szerződés nem tekinthető semmisnek. Egy adott szerződés tartalma és elnevezése közötti ellentmondás ugyanis a szerződés semmisségét nem eredményezi, csupán azzal a következménnyel jár, hogy a szerződés - annak elnevezésétől függetlenül - a megállapodás tényleges tartalma alapján bírálendő el. Erre figyelemmel az ítéletábra csupán megjegyzi, hogy jelen esetben az alperes és az örökhagyó közötti szerződés írásba foglalt tartalma összhangban van a szerződés megnevezésével, hiszen az alperes ténylegesen tartási és gondozási jellegű szolgáltatások nyújtását vállalta az örökhagyó részére.

- 5 -

Pf.II.20.420/2008/4. szám

Mindennek azonban a jogvita érdemi elbírálása szempontjából nincs jelentősége. A gondozási szerződés ugyanis, mint a Ptk-ban nem nevesített, de a gyakorlatban elterjedt

atipikus szerződési forma, számos vonatkozásban olyan fokú hasonlatosságot mutat a tartási szerződéssel, amely alapján a gondozási szerződésből eredő jogviták elbírálása során a Ptk. tartási szerződésre vonatkozó speciális rendelkezései, köztük a szerződés megszűnésére és megszüntetésére vonatkozó szabályok megfelelően irányadók. Ebből következően a perbeli, gondozási és tartási elemeket is tartalmazó vegyes polgári jogi szerződés az eltartott halálával megszűnt a Ptk. 586. § (4) bekezdése értelmében. Mivel azonban az eltartott már életében pert indított a szerződés megszüntetése iránt, jogutódai, a felperesek jogszerűen folytathatták az eljárást (BH. 1995/711, 1994/80, 2002/58, 2008/242. számú jogesetek). A jogutódok által folytatott perben ugyan nyilvánvalóan nincs lehetőség az eltartott halálával már megszűnt tartási szerződés bíróság általi megszüntetésére, ha azonban a bíróság azt állapítja meg, hogy az eltartott halálának hiányában helye lett volna a szerződés megszüntetésének, annak jogkövetkezményeit alkalmazza (BH. 1989/13. számú jogeset), azaz a Ptk. 319. § (2) bekezdése, valamint 589. § (3) bekezdése alapján elszámol a felek között.

Jelen esetben tény, hogy a tartási-gondozási szerződés megkötését követően a felek között a viszony annyira megromlott, hogy minden kapcsolat megszakadt közöttük, így az örökhagyó megalapozottan kérte a szerződés bíróság általi megszüntetését, amelyre azonban a perindítást követően bekövetkezett halála miatt már nem kerülhetett sor. Ez azonban nem akadályozta annak, hogy a bíróság a szerződés megszüntetése esetére irányadó szabályok szerint számoljon el az örökhagyó jogutódai és az alperes között. Ennek megfelelően a perbeli esetben azt kellett vizsgálni, hogy az alperes az örökhagyóval kötött tartási-gondozási szerződés alapján milyen értékű szolgáltatásokat nyújtott az örökhagyó részére. E tekintetben hangsúlyozandó, hogy az alperes édesapja, néhai **/személy 2/** által az örökhagyó részére nyújtott segítség az alperes javára nem számolható el, ezt ugyanis a felek a szerződéskötéskor - az alperes édesanyja által nyújtott szolgáltatásoktól eltérően - nem vették figyelembe. Emellett néhai **/személy 2/** a peradatok szerint az örökhagyóval fennállott hozzátartozói viszonyára figyelemmel ingyenesen támogatta idős rokonát az ebédhordással és a ház körüli munkákban való részvétellel, amely tevékenységével összefüggésben az örökhagyóval szemben semmilyen igényt nem érvényesített. Ingyenes szolgáltatásait az alperes utóbb nem teheti visszterhessé, erre nézve nem is tudott semmilyen jogcímet megjelölni. Eltérő a helyzet viszont az alperes édesanyja által nyújtott szolgáltatások tekintetében, ezek ugyanis az örökhagyó és az alperes szerződésében is rögzítésre kerültek, mint az alperesre engedményezett tartási, illetve gondozási jellegű szolgáltatások, így azok a perbeli elszámolás részét képezik. Sőt, miután az alperes személyesen nem vitatottan nem nyújtott semmilyen tartási vagy gondozási jellegű szolgáltatást az örökhagyó részére, gyakorlatilag az elszámolás tárgyává kizárólag az édesanyja által nyújtott és rá engedményezett szolgáltatások tehetők. Ezek körét és mértékét illetően az elsőfokú eljárásban lefolytatott bizonyítási eljárás adatai ellentmondásosak. Több tanú - köztük teljesen érdektelen személyek, mint **tanú 1, tanú 2,**

- 6 -

tanú 3, tanú 4, tanú 5 - állította, hogy az örökhagyó a perbeli szerződés megkötéséig tartásra, gondozásra nem szorult, az alperes és édesanyja az örökhagyó részére ilyen jellegű szolgáltatásokat nem nyújtottak. Ezzel szemben az alperes édesanyjának szomszédai, **tanú 6 és tanú 7,** illetve **tanú 8,** valamint **tanú 9** viszont látták néhány

alkalommal, hogy az alperes édesanyja mosta az örökhagyó ruháit, illetve takarított a néhainál. Ugyancsak több tanú igazolta, miszerint hétvégeken néhai **/személy 2/** autóval jött a nagybátyjáért, akit saját lakására vitt, ahol az örökhagyót ő és házastársa, azaz az alperes édesanyja ebédre vendégül látták. Ezeket az ellentmondásos tanúvallomásokat együttesen értékelve az ítéltábla álláspontja szerint az állapítható meg, hogy nem rendszeresen és teljes körűen, alkalmanként azonban az alperes édesanyja valóban nyújtott részleges tartási jellegű szolgáltatásokat az örökhagyó részére. Ezek értéke pontosan nem állapítható meg, de miután a bizonyítási eljárás adatai szerint ezek a szolgáltatások legfeljebb alkalmoszerűek lehettek, együttes értékük nem haladja meg a felperesek által elismert 1.000.000.-Ft összeget.

A fentiekre tekintettel az ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét a Pp. 253. § (2) bekezdése alapján megváltoztatva az örökhagyó jogutódai és az alperes között a rendelkező részben foglaltak szerint számolt el a perbeli tartási szerződés megszűnésével összefüggésben.

Az ítéltábla döntésének eredményeként nagyobb részt pervesztes alperes a Pp. 81. § (1) bekezdése alapján köteles a felperesek javára első- és másodfokú perköltség megfizetésére, amely a felperesek jogi képviseletével felmerült, s a 32/2003. (VIII. 22.) IM. rendelet 3. § (2) bekezdés a/ pontja, valamint (5) és (6) bekezdése alapján megállapított ügyvédi munkadíj felperesi pernyertességgel arányos részéből tevődik össze. Ugyancsak a pervesztesség-pernyertesség arányához igazodóan kötelezte az ítéltábla a peres feleket a személyes illetékfeljegyzési joguk folytán le nem rótt első- és másodfokú eljárási illeték viselésére a 6/1986. (VI. 26.) IM. rendelet 13. § (1) bekezdése alapján.

Az ítéltábla megjegyzi, hogy az alperes által formailag viszontkeresetként előterjesztett, s 1.500.000.-Ft elszámolására irányuló igényt a Pp. 3. § (2) bekezdésében foglaltak szerint annak tartalma alapján ellenkérelemnek tekintette, s ennek megfelelően mellőzte az alperes viszontkereseti illeték megfizetésére való kötelezését.

S z e g e d, 2009. január 21.

Dr. Szeghő Katalin sk.	Dr. Rakita Zsuzsanna sk.	Zanócné dr. Ocskó Erzsébet sk.
a tanács elnöke	előadó bíró	táblabíró